

MALMÖ HÖGSKOLA
Läraryrket

Skolutveckling och ledarskap

Examensarbete

15 högskolepoäng, avancerad nivå

Den framgångsrika individuella utvecklingsplanen

The successful individual development plan

Cecilia Viberg

Lärarexamen 210 hp

Läraryrket 90 hp

2010-11-04

Examinator: Anna Henningsson-
Yousif

Handledare: Marie Leijon

Malmö Högskola
Lärarytutbildningen, 90 hp
Skolutveckling och ledarskap

Sammanfattning

Viberg, Cecilia. (2010). Den framgångsrika individuella utvecklingsplanen. (The successful development plan.) Skolutveckling och ledarskap, Lärarytutbildningen, 90 hp, Malmö Högskola.

Syftet med mitt examensarbete är att undersöka och öka förståelsen för hur man arbetar med individuella utvecklingsplaner som fungerar. Jag frågar mig alltså här hur ett framgångsrikt arbete med den individuella utvecklingsplanen (iup) kan gestalta sig.

För att ta reda på hur lärare resonerar kring den goda individuella utvecklingsplanen har jag gjort en kvalitativ undersökning. Jag har intervjuat sex utvalda pedagoger på en skola med lång erfarenhet av arbete med den individuella utvecklingsplanen.

Litteraturen som jag har läst påvisar att teorin i grund och botten är från Vygotskijs tanke om att vi lär oss tillsammans, det sociokulturella perspektivet.

Mitt resultat är uppdelat i åtta teman där man kan se den individuella utvecklingsplanen från olika perspektiv. Samsynen och att frilägga mycket tid till arbetet med den individuella utvecklingsplanen är två viktiga aspekter för att en individuell utvecklingsplan ska bli framgångsrik.

I slutsatsen bekräftar jag att jag fått många tips om den framgångsrika individuella utvecklingsplanen och det jag behöver allra mest är praktisk träning. I min framtida roll som lärare är jag genom denna undersökning mer förberedd för arbetet med den individuella utvecklingsplanen. I mitt förslag till utvecklingsarbete i skolan och forskning önskar jag att man ska försöka få ett flexibelt basmaterial gällande målkonkretiseringar och matriser i olika ämnen. Det hade sparat mycket tid och på så sätt kunnat vara en av riktningvisarna i den individuella utvecklingsplanen.

Nyckelord: iup, individuell utvecklingsplan, framåtsträvande, levande, sociokulturellt perspektiv

Cecilia Viberg
Hälsövägen 39A
254 42 Helsingborg

Handledare: Marie Leijon
Examinator: Anna
Henningsson-Yousif

Jag vill tacka min handledare Marie Leijon som gjort att jag inte känt mig ensam i processen med mitt examensarbete. Marie har gjort kämpiga stunder lättare. Om jag varit nedstämd för att jag tappat tron på min kapacitet har Marie plockat upp mig. Har jag varit desorienterad har Marie visat vägen, lyst med sin starka ficklampa och allt suddigt har blivit synligt och tydligt. Varje gång jag har varit hos Marie på handledning har jag haft ett stort leende på läpparna. Marie har öppnat upp mina ögon för den kvalitativa undersökningen. Jag har genom mitt examensarbete fått en än mer nyanserad syn på kunskap vilket kommer underlätta det enormt mycket i min framtida roll som ämneslärare, klassföreståndare och mentor. Det här har varit en av mina livs resor. En eloge till min familj som visat stor förståelse för dessa intensiva veckor.

Malmö 2010-10-20

Cecilia Viberg

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Innehåll:	Sida:
1. Inledning	7
2. Syfte	9
3. Litteraturgenomgång:	10
3.1 Skälen och tankarna bakom iupn	10
3.2 Forskning på hur iupn används	12
3.3 Synen på lärandet	14
3.4 Teoretisk ram	16
4. Metod:	18
4.1 Metodval	18
4.2 Urval	19
4.3 Genomförande	19
4.4 Bearbetning	20
4.5 Tillförlitlighet	21
4.6 Etiska aspekter	21
5. Resultat:	23
5.1 Beskrivningen av den individuella utvecklingsplanen	23
5.2 Arbetet med den individuella utvecklingsplanen	24
5.3 Möjligheterna med den individuella utvecklingsplanen	25
5.4 Begränsningarna med den individuella utvecklingsplanen	26
5.5 Betydelsen av den individuella utvecklingsplanen som ett verktyg	27
5.6 Den framåtsyftande individuella utvecklingsplanen	28
5.7 Den individuella utvecklingsplanen som ett levande dokument	29
5.8 Stöttning för pedagogen i arbetet med den individuella utvecklingsplanen	30

6. Analys:	32
6.1 Gemensamt	32
6.2 Skillnader	33
6.3 Allt i skolan är iup	34
7. Slutsats och diskussion	37
Referenser	

1. Inledning

Det finns egentligen många anledningar varför jag vill utarbeta ett examensarbete om den individuella utvecklingsplanen (iup). Det är en blandning av nyfikenhet och oro. Efter att ha vikarierat under en 10 års tid på min ämnesbehörighet och endast sysslat med undervisning i mina ämnen har jag ju någonstans hört talas om den individuella utvecklingsplanen genom de andra klassföreståndarna och mentorerna. Jag har känt att det är något som de sysslar med inte jag. Under åren som gått har jag successivt blivit mer insatt i vad de har talat om och att det är något som faktiskt berör mig och mina ämnen i allra högsta grad men jag har stått handfallen inför uppgiften att verkställa det eftersom jag inte har haft tillräcklig kunskap och det är inget man fördjupar sig i speciellt i lärarutbildningen heller. Jag har också under de olika vikariaten på olika skolor också sett olika varianter, bra och dåliga, på hur man arbetar med den individuella utvecklingsplanen. Det har förundrat mig hur olika det kan vara. När jag har sett de goda exemplen och den goda handledningen då har jag också tänkt på hur det skulle varit för mig själv om jag hade växt upp med en individuell utvecklingsplan. Var skulle jag egentligen ha befunnit mig i min kunskapsutveckling om jag bara hade fått arbeta utefter en plan med mål att uppnå? Vilken fantastisk möjlighet för utveckling på alla sätt, att åtminstone en gång per termin få stå i centrum och på så sätt kunna påverka sin skolgång! Detta är varje elevs rättighet och därmed blir det också högprioriterat oavsett vilket ämne man undervisar i. Med detta sagt kommer jag här fokusera på de goda resonemangen om individuella utvecklingsplaner.

Som underlag till ämnet finns här förordningen som trädde i kraft i 1 januari 2006:

”2 § Läraren ska fortlöpande informera eleven och elevens vårdnadshavare om elevens skolgång. Minst en gång varje termin ska läraren, eleven och elevens vårdnadshavare ha ett utvecklingssamtal om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas. Informationen vid utvecklingssamtalet ska grunda sig på en utvärdering av elevens utveckling i relation till målen i läroplanen och kursplanerna. Vid utvecklingssamtalet ska läraren i en skriftlig individuell utvecklingsplan 1. ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i relation till målen i varje ämne som eleven får undervisning i, och 2. sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. Den individuella utvecklingsplanen kan även innehålla omdömen om elevens utveckling i övrigt inom ramen för läroplanen, om rektorn beslutar det. Överenskommelser mellan läraren, eleven och elevens vårdnadshavare vid utvecklingssamtalet ska alltid dokumenteras i utvecklingsplanen. Rektorn beslutar om utformningen av sådan skriftlig information som ges i utvecklingsplanen. Sådan skriftlig information om elevens skolgång som avses i andra och tredje stycket får ges även vid andra

tillfällen än vid ett utvecklingssamtal. Utvecklingssamtal ska i vissa fall resultera i ett sådant åtgärdsprogram som avses i 5 kap. 1 §. Förordning (2008:525).”

Eftersom det är varje elevs rättighet att få en individuell utvecklingsplan som fungerar tycker jag att det är viktigt som pedagog att fördjupa sig i det goda och framgångrika arbetet med iupn för att öka kvalitén i yrket. Med mina egna erfarenheter och min nyfikenhet vill jag här undersöka hur en utvald grupp lärare resonerar och vad som görs ute i verksamheten.

2. Syfte

Mina avsikter med det här arbetet är att undersöka hur en bra individuell utvecklingsplan kan utformas. Jag är nyfiken på hur pedagoger gör som lyckas med sina iupn och hur de arbetar med eleven, före, under och efter skapandet. Jag vill undersöka det goda först och främst men så klart också titta lite på hinder och begränsningar för att i framtiden undvika fallgroparna.

Min problemställning kommer alltså primärt att ha fokus på det som får iupn att fungera rent konkret. Mina viktigaste frågeställningar som ska genomsyra detta arbete är: Hur kan ett framgångsrikt arbete med iupn gestalta sig? Hur resonerar en grupp pedagoger om iupn?

3. Litteraturgenomgång

För att bättre förstå min undersökning kommer jag här att redogöra för teorier och tidigare forskning. Min djupdykning i den goda iupn har gjort att jag sökt mig till litteratur och artiklar som handlar framför allt om tankarna och skälen bakom en iup, forskningen om hur den används och synen på lärandet. Jag gör ett kort resonemang om sociokulturell teori och dialogen och samspelet i grupp. Jag inleder med en definition av iup från Holmberg. (2007) Iup är en förkortning av individuell utvecklingsplan och är en framåtsyftande överenskommelse, en reviderbar skolgångsplan som alla elever ska ha, där elev, mentor och vårdnadshavare samarbetar.

3.1 Skälen och tankarna bakom iupn

Tankarna bakom en iup beskrivs tydligt i Skolverkets (2008) *Allmänna råd och kommentarer. Den individuella utvecklingsplanen med skriftliga omdömen*. Denna skrivelse har sin grund i en författning. Lagtexten finns att läsa i inledningen av detta arbete. Det beskrivs om vad man kan och bör göra. Till varje del finns kommentarer som gör det enklare att förstå resonemanget kring lagtexten, syftet och innehållet. Råden och kommentarerna är till för att skolan ska inverka på utvecklingen i en särskild riktning och är på så sätt ett användbart stöd för verksamheten i skapandet av iupn. Före ett utvecklingssamtal ska eleven och hemmet blivit underrättade om var eleven befinner sig i utvecklingen. Man tittar först och främst på kunskapsutvecklingen gentemot målen i läro- och kursplanen. I ett trepartssamtal arbetar elev, lärare och vårdnadshavare fram en plan där eleven coachas med små kliv framåt. Skolan ser till så att dessa små steg kan förverkligas, rektorn i första hand. För tydlighetens skull har skolan arbetat fram hur man arbetar med iupn och hur man på ett gemensamt terminologiskt korrekt sätt beskriver elevens lärande och utveckling. Läraren ska jobba med de goda förutsättningarna för eleven att utvecklas. Det är också viktigt att kartlägga vem som ansvarar för vilka delar av iup. Kan eleven ta ansvar för hela lärprocessen, eller ska vårdnadshavare och lärare hjälpa till med vissa delar. Om alla parter är medvetna om vad de nationella målen innebär och vilka kunskaper och kunskapskvaliteter som bedöms är det också lättare att stötta eleven. Under utvecklingssamtalet ser läraren till att samtalet är respektfullt och att man skapar tillit sinsemellan. När iupn en gång är skapad påpekas vikten av att den hålls vid liv och blir en stimulerande plan. För att den ska hållas levande och känna att den är stöttande verktyg ska man ha återkommande

samtal. Iupns syfte är i första hand att förtydliga elevens demokratiska rätt att påverka sin utbildning. Genom iupn ges också eleven mer ansvar för sina studier. Innehållet i en iup bör förklara vad skolan gör i arbetet med elevens utveckling mot målen. Skolan ska även aktivt i den mån det är möjligt arbeta emot att alla parter är involverade i elevens utvecklingsplan. Planen ska vara så pass tydlig att den vid överlämning är lätt att förstå av alla nya inblandade som lärare, grupp och skola. Iupn är formativ, dvs ett framåtsyftande och levande instrument som utvärderas och revideras regelbundet. Det är viktigt att särskilja iupn från åtgärdsprogrammet som endast syftar till situationer där en elev riskerar att inte uppnå godkänt i ett ämne. Åtgärdsprogrammet är dessutom tidsbegränsat. En iup ska alla elever ha.

Strandberg (2009) förklarar iupn som en språngbräda för utveckling och utvecklar åtta olika pusselbitar i sin bok *Bland mentorer, IUP och utvecklingszoner*. Han lägger fram sina tankar om en kedja av aktiviteter i ett socialt sammanhang som det viktigaste i iupn av det skälet att iupn inte är en engångsföreteelse. Det gamla kvartsamtalen med lägesrapport och bullor har varit djupt rotade men med Lpo 94 har man varit tvungen att tänka i nya banor och skapa framåtsyftande påverkbara individuella handlingsplaner. För att eleven hela tiden ska kunna ta ett steg till beskriver Strandberg iup-processen som åtta sammanhängande delar. Som första del av pusslet är rektorn den som måste vara tydlig hur arbetsbeskrivningen ser ut för läraren och särskilja på rollen som klassföreståndare och mentor. Klassföreståndaren är den som är ledare i klassen. Mentorn är den som coachar, handleder elever framåt i kunskapsutvecklingen. Andra delen handlar om att det alltid är önskvärt att man är tre på en iup; elev, mentor och vårdnadshavare. Som en tredje aspekt beskrivs lärarlagets samarbete. Ingen ska känna att den är ensam i arbetet med iupn. Den fjärde punkten är att mentorn har klart för sig vad kunskap är och vad som ska bedömas. Progressionen, dvs att utvecklingen går framåt och att känna framgång, är här mycket betydelsefull. Han använder ordet "levla", från engelskan level, nivå, att ta sig upp en nivå. Som en femte del är det viktigt att ta tillvara på tiden emellan utvecklingssamtalen, själva processen där utveckling sker tillsammans med andra från "jag kan inte" till "jag kan". Mellan utvecklingssamtalen hinner eleven utforska sina mål. Det pågår en inre process som Strandberg här knyter an till Vygotskiljs teori om lärande. Här finns viktiga komponenter för lärande som aktivitet, samspel, tillgången till verktyg, rumsliga aspekter och möjligheten till kreativitet. Reflektionen, den sjätte aktiviteten, tydliggör elevens individuella utveckling. Det är stunder då eleven funderar över var den befinner sig i sin utveckling.

Den nästsista pusselbiten handlar om föräldrarnas engagemang. Tills sist påpekas öppenheten och förberedelsen för en förändring när det är dags att ta det framåtsyftande steget.

Wretman (2007) skriver, i *IUP och utvecklingssamtal i praktiken*, om hur man på alla olika skolor i landet sitter och försöker ”återuppfinna hjulet” gällande iupn. Han förklarar iupns gång genom Utbildningsdepartementets utredningsförslag (2001) som sedan ligger till grund för Skolverkets (2005) kompletterande råd och kommentarer samt att även Myndigheten för skolutveckling (2003) också haft försöksskolor. Utifrån dessa skrifter ska skolan tolka regeringens syfte. Skälet till att iupn infördes är den ska vara riktningvisare till skolans undervisning och elevernas lärande genom läroplanen och kursplanerna. Fyra steg är relevanta för att överhuvudtaget kunna påbörja arbetet med iup. Wretman (2007) påpekar vikten av att skolorna fördjupar sig i den kvalitativa kunskapssynen som läroplanen förespråkar och skolans kunskapsuppdrag. Skolan måste också utveckla sitt sätt att planera lektionerna mot de nationella målen och att kunna bedöma kvalitativa kunskaper. Skolan måste skapa passande mallar och ett eget språk till dokumentationen av elevens kunskapsutveckling. När dessa fyra stadier är genomarbetade kan läraren se var eleven befinner sig och vart den ska. Slutligen menar Wretman att läraren måste kunna tolka de kvalitativa målen i läroplanen och kunna bedöma genom formativa metoder för att kunna använda sig av iup enligt förordningen. I Zetterströms (2006) *Att arbeta med iup* har jag fått många goda tips på hur iupn kan användas. Det är ett material som skolor kan köpa in för att få konkreta och färdiga utkast till hur man kan gå tillväga med iup-arbetet. Man får häri mallar med målen från kursplanerna som eleverna ska uppnå. Zetterström kallar dem för stegblad. Hon har arbetat mycket med iup rent praktiskt på olika skolor och hur man förbereder och inleder ett sådant arbete.

3.2 Forskning på hur iupn används

När man söker på forskning inom iupn dyker snabbt Vallberg Roth (2009) upp. Hon har framförallt forskat om iupn för barn i de yngre åldrarna men sedan 2006 också tittat på elever i grundskolan senare år. Tanken med iup är i grund och botten god. Vallberg Roth har valt att se vissa nackdelarna med iupn. Iupn kan ses som en bedömning av en elev under tidsperiod, dvs var den har varit, var den bedöms befinna sig i nuläget och vad den förväntas bli och lära sig. Enligt Vallberg Roth dominerar ”var eleven har varit” i en iup trots att den ska vara framåtsyftande. Iupn är ett redskap för interaktion, ett

samspel och samtal genom dokumentation. Hon menar på att det är ett nytt sätt ”att vara barn på”. Iupn synliggör de dagliga aktiviteterna, eleven blir betraktad och här kan man se olika maktpositioner. Vallberg Roth frågar sig om eleven har möjlighet välja.

Föräldrarna, kan de välja att avstå från iup. Innehållet i en iup, kan det missgynna en i framtiden. Ett annat fenomen är att iupn kan ställa högre krav på eleven och därmed öka stressen.

I en rapport från Myndigheten för skolutveckling finns Öqvists (2008) artikel *IUP-reformen – en katalysator för professionen*, där det talas om iupns bidrag till samarbetet med föräldrarna. Han menar på att iupn har ökat hemmets förståelse för skolans kunskapsuppdrag. Tack vare införandet av iupn har lärarna blivit mer medvetna om själva dokumentationen, målkunskapen, sättet man skriftligen uttrycker sig på när man förmedlar information om en elev och att man måste följa upp eleverna mer systematiskt. Skolan håller på att bli en mera skrivande kultur och detta gör att man håller på att skapa ett yrkesspråk vilket i sin tur leder till professionalisering av läraryrket. Samtidigt kan iupns offentlighet ses som en sårbarhet trots att en iups innehåll är kort och koncist. Nackdelarna man kan stöta på rent allmänt är att iupn kan bli mer av saker man ska göra nu eller i en väldigt nära framtid och inte så framåtsyftande som den borde vara. I brist av tid och hög arbetsbelastning kan iup hamna i en form av massproduktion med färdiga mallar och avprickningssystem. Fokus på förberedande arbete och kartläggning missgynnas. Det kan bli en stress för både lärare och elev. Föräldrar känner en viss oro för iup som offentligt dokument och hur det eventuellt kan försvåra det för sitt barn i framtida aktiviteter. Man behöver jobba mer med uppföljningen av iupn och en väg kan då vara dagliga och veckovisa reflektioner i dagböcker så att även hemmet kan se vad som händer i verksamheten. De har då också en chans att medverka med stöd och kommentarer.

Tankesmedjan (2007) har i rapporten *IUP, bedömning och betygssättning*, bearbetat, analyserat och fördjupat sig i frågeställningar kring just iup, bedömning och betygssättning. Anledningen till detta samarbete mellan forskare och lärare är 1990-talets stora förändring av den svenska skolan. Ansvar för skolan kommunaliserades men styrdokumentet var centralt framställt. Själva måluppfyllelsen stod nu skolorna för. Till detta kom nya läroplaner, nya kursplaner, ett nytt betygssystem med en förtydligad kunskapsyn och en ny bedömningsprincip. Utifrån de kvalitetsgranskningar, stödskrifter, rapporter som de regeringsstyrda, centrala organen har gjort, har Tankesmedjan bland annat analyserat styrdokumentet i den svenska

skolan, resonerat kring kunskapssynen i styrdokumentet och i skolan, diskuterat förändringen av bedömnings sättet, att sätta betyg, den individuella utvecklingsplanen, gett rekommendationer till kommuner samt förslag till fortsatt forskning. Gällande användningen av iupn kan man i kap 7 läsa om hur Tankesmedjan resonerar.

Regeringen ska ha tagit beslut om iupn för att läroplanen ska förverkligas på ett bättre sätt. De påpekar också att lärare och skola har lagt och lägger ner mycket tid och pengar på att skapa sin iup. Vidare bearbetas förutsättningarna för iup. Förberedelser i form av elevens sociala och kunskapsmässiga utveckling är väsentliga att samla in för att kunna delge vårdnadshavare och elev. Regelbundet och systematiskt ska läraren dokumentera det den ser hos eleven. Dokumentation ger en klarare föreställning för alla parter om var eleven befinner sig i utvecklingen. Viktigt är att man har en samsyn kring språket i dessa dokument. Skolan bör också ge elev och vårdnadshavare chansen att förbereda sig inför utvecklingssamtalet så att det blir en jämlik öppen dialog i skapandet av iupn. Iupn är också viktig för skolans utvecklingsarbete för att därigenom kan man se vilka behov det finns på grupp-, ämnes- och skolnivå.

Sammanfattningsvis har forskningen jag tagit del i gett mig en vidgad syn på iupn. Iupn i sig har inte ökat kontakten med hemmet men har gjort att vårdnadshavare har fått en ökad förståelse för skolans uppdrag. Iupn har ett gott syfte men den har varit svår att implementera i verksamheterna så att den överensstämmer med läroplanen. Ur elevperspektiv kan den framkalla en negativ stress inför de uppsatta framåtsyftande målen att uppnå men även för utsattheten den ger med dess offentlighet.

3.3 Synen på lärandet

Synen på lärandet i ett sociokulturellt perspektiv och i anknytning till iupn utvecklar Strandberg (2009) samt visar tydligt att vi ständigt befinner oss i olika utvecklingszoner. Dessa bemästrar vi med hjälp av andra och på så sätt som redan nämnts i *Skälen och tankarna bakom iupn* utvecklas kunskap i en kedja av sociala aktiviteter.

I *Iup och skolutveckling* ser jag spår av det sociokulturella perspektivet. Zetterström (2006) trycker på vikten av att sätta iup högt upp på dagordningen där man ständigt diskuterar och resonerar i samsynen kring iup och lärandet enligt läroplanen. Häri finns många tips på hur man kan få en bättre samsyn beträffande iupn och kunskapssynen. En diskussionspunkt som Zetterström lägger fram är just vad vi lägger för värderingar i ordet lärande och kunskap. En annan fråga är vad det innebär att ha nått de mål som

beskrivs i styrdokumentet. På skolor, i lärarlag och ämneslag bör man regelbundet plocka fram läroplanen och diskutera innebörden i de fyra kunskapsförmågorna - fakta, förståelse, färdighet och förtrogenhet. Att bena ut vad lärandeprocessen betyder för var och en är intressant eftersom vi lär oss bäst på olika sätt, på olika platser med olika ljud och belysning runt omkring oss. Detta för att undervisningen också ska utvecklas.

Tankesmedjan (2007) tar som redan nämnt upp kunskapssynen i styrdokumentet. Här stöter man på begreppen empirism och konstruktivism. Det förstnämnda är när läraren förmedlar kunskapen som eleven ska ta till sig. För att minnas ger läraren läxor och eleven provas för att kontrollera och mäta förmågan att komma ihåg. En statisk syn på kunskap som något som är utanför oss, där lärande och inläring är en mekanisk överföring. Den kunskapssyn som idag genomsyrar det nuvarande styrdokumentet påvisar att kunskap är något som uppstår i mötet mellan människor och skolan mötet mellan lärare och elev. Här ser jag tydliga tecken på det sociokulturella perspektivet. Kunskap är något som eleven själv aktivt skapar i mötet med lärare och andra. Elevens egna erfarenheter är viktiga för förståelsen. Eleven konstruerar själv sin kunskap när den analyserar och bearbetar det den stöter på. Resultatet av det blir då ny kunskap för eleven. Vid bedömning är det viktigt att förstå att den nya vidgade synen på kunskap är uppdelad i de redan nämnda fyra kunskapsformerna och än viktigare att tydliggöra det för eleven så att det blir begripligt. Ett bra sätt är att låta eleven vara med och självbedöma det den gjort. Det är när eleven bearbetar och analyserar nyheter den stött på, det är då som kunskap uppstår, och för att öka chanserna till nya kunskaper och lärande är det viktigt att man i skolan skapar utrymme för reflektion.

Fortbildningsförlagets (2007) antologi som heter *IUP och utvecklingssamtal i praktiken* har man samlat forskare som resonerar om förståelse och kompetens gällande iupn. Här kan man också fördjupa sig i skolreformen från 1994 och dess väg fram till idag. Främsta fokus ligger på förordningen som ligger till grund för den obligatoriska iupn och hur den har implementerats i skolan sedan januari 2006. Det finns olika metoder att gå in i iupn men om inte det finns en samsyn, en förförståelse och gedigen kunskap i området så faller genomförandet av en iup. I samma antologi tar Pihlgren upp synen på lärandet i ett historiskt perspektiv fram tills dagens skola. Lärandet idag sker i dialog med individer, dvs det sociokulturella perspektivet.

3.4 Teoretisk ram

Som en teoretisk ram har jag valt att ta upp två teoretiker som verkat inom den sociokulturella teorin, Lev Vygotskij och Olga Dysthe. Jag har tydligt sett att deras perspektiv genomsyrar Lpo94. Även i mitt arbete ska jag utgå från det sociokulturella perspektivet för att bättre förstå det jag sett, hört och skrivit. Jag vill förstå mitt arbete genom det teoretiska filtret att allt vi lär oss, sker i samspel med andra individer och att lärande sker i en ständig dialog i mötet med människorna runt omkring oss.

Enligt Strandberg (2006) i *Vygostskij i praktiken* är lärandets grund psykologiska processer som utvecklas när vi tänker, talar, känner, lyssnar, läser, löser problem, får känslor inombords och utvecklar vilja för något, etc. Dessa inre impulser är påverkade och sprungna ur något, dvs av det som händer runt omkring oss. Vi har hela tiden andra människor i närheten av oss som vi samspelar med. Det handlar alltså först och främst om vad vi gör tillsammans som gynnar vår kunskapsutveckling, inte vad vi "har i huvudet". Lärande uppstår då enligt Vygotskij genom interaktion med andra människor. Först lär man sig genom andra sedan kan man testa själv och till slut klarar man det. I denna aktivitet använder vi hjälpmedel som talets förmåga, att skriva, datorn, karta och kompass, räknar på fingrarna osv. Dessa lärandeaktiviteter är knutna till platser, rum och situationer som ger mening. Det är givetvis lättare att lära sig tala spanska i Spanien och att bli en bra frisör om man får gå lärling på en salong. I denna process är kreativiteten avgörande. I dessa aktiviteter med hjälpmedel och givna situationer kan man komma på egna saker, dra slutsatser, få idéer, komma på frågor för vidare utveckling och förändring.

Dysthes (2005) resonemang om lärande är intressant för detta arbete eftersom hon koncentrerar sig på dialogen med eleven samt vikten av elevens reflektion över dess kunskapsutveckling. Hennes föreställning om att hur man i grupp, i "det flerstämmiga klassrummet", i dialog och samverkan, utvecklar förmågan att reflektera över sin egen inlärningsprocess, vill jag också använda som ett sätt att lättare förstå min yrkesroll. Det handlar om att blanda in eleverna i processen så att de kan utnyttja sin potential bättre. Något att fundera på i detta sammanhang som lärare är: "Även om eleverna deltar i undervisningen, behöver de inte lära sig särskilt mycket av den, om de inte vet vad de gör och varför de gör det." (2005:107) Genom att öka medvetenheten om hur man lär sig och att arbeta med uppgifter som är lust- och meningsfyllda gör att eleven på så sätt kan förbättra kunskapsutvecklingen. Det flerstämmiga klassrummet som Dysthe

beskriver är ett klassrum där lärarens röst är en av många som hörs. I klassrummet lär sig eleven inte bara av läraren utan till stor del av sina klasskamrater. Kommunikation genom skrivande och samtal är viktiga redskap för läraren i dess undervisning. Det sociala samspelet är betydelsefullt i lärarens strävan att utveckla elevens lärande. Läraren bör skapa en lärandemiljö där man bjuder in till dialog, där man ser eleven som en tillgång och lyfter dess erfarenheter och bakgrund. Det är en miljö där man låter eleverna få tala, lyssnas till, respekteras och få lära sig av varandra. För att skapa och behålla denna miljö påpekar Dysthe att läraren måste stötta eleven engagerat och fungera som en handledare som ställer öppna följdfrågor: ”En uppföljning av elevens svar ger för det första en signal om att elevens svar räckte till och var bra, och för det andra för samtalet naturligt vidare på samma spår. Om läraren å andra sidan inte skulle följa upp svaret, skapar detta ett brott i samtalet.” (2005:59) En central roll för lärandeprocessen spelar det muntliga och skriftliga användandet. Detta leder oss in på den individuella utvecklingsplanen som är ett skriftligt handledande verktyg som skapats genom en öppen dialog. Genom Dysthes resonemang kan jag se tanken med detta verktyg på ett tydligare sätt.

4. Metod

För att göra det här examensarbetet rättvisa vill jag här lägga lite extra fokus på metodavsnittet, hur jag har resonerat, vilka val jag gjort och varför, hur jag gått tillväga, hur jag har arbetat med mitt material och tänkt och handlat kring det.

4.1 Metodval

För att komma åt resonemangen om hur en god iup kan gestalta sig frågade jag mig vilken metod som skulle passa bäst och jag var helt säker på att enkätundersökningar via e-post skulle vara min lösning. Vid närmare eftertanke insåg jag att intervjuer skulle ge mig så mycket mer intryck än bara skrivna ord. Mitt beslut att använda mig av en kvalitativ metod istället för en kvantitativ är enligt min åsikt fördelaktigare i sökandet efter hur pedagogerna resonerar. Jag valde den kvalitativa intervjun som metod därför att det är enklare att komma åt de goda resonemangen, det blir ett semistyrkt samtal som ligger i bådass intresse. I enlighet med Kvale kan man se intervjun som ett sätt att skapa kunskaper i ett ämne som intresserar både intervjuaren och respondenten. (Ibid. 1997:117-118) Om så behövs kan man också med intervjun ställa extra frågor om man söker efter någon nyans. Idén med den kvalitativa metoden att ”resonemangen väger tyngre än statistiken”, gjorde att jag ändrade mig i valet av metod. Bell skriver: ”(...) i en intervju kan man komma med följdfrågor och svaren kan utvecklas och fördjupas.” (Ibid. 2009:158)

Jag vet att en kvalitativ uppsats inte kan täcka alla aspekter runt en undersökning. Detta är heller inte min avsikt, utan ambitionen är att öka min kunskap i ämnet genom resonemangen jag får fram i intervjuerna. Kvale rekommenderar att man frågar sig hur intervjuerna kan hjälpa en att utvidga ens kunskap om de fenomen som man undersöker. (Ibid. 1997:166) Så klart hade jag redan en viss teoretisk bakgrund innan jag formade mina frågor till intervjuerna men för att jag inte skulle bli för styrd väntade jag med teoretisk fördjupning till efter transkribering och resultatskrivning. Hur man än gör kommer ändå ens frågor samt gamla och nya teoretiska kunskaper påverka sättet man behandlar analysen och tolkningen. Den största fördelen med intervju som undersökningsform är att den är lätt att anpassa till situationen som uppstår. Bell pratar om hur en intervju är en flexibel form där ”en skicklig intervjuare kan följa upp idéer, sondera svar och gå in på motiv och känslor på ett sätt som är omöjligt i en enkät.”

(Ibid. 2009:158) Det negativa med intervjuer är att det tar väldigt lång tid, man ska be om lov, få svar, boka tid, ha intervjun, skriva ut intervjun, tematisera och analysera. Med tanke på att man bara intervjuar ett fåtal personer kan svaren man får bli missvisande och minskar därför trovärdigheten. Man kan också undra hur mycket en bandupptagning påverkar de som sägs. Transkriberingen är inte helt oproblematiserad för frågan blir ju hur man på ett rättvist sätt skriva ut en intervju med tanke på känslouttryck, ansiktsuttryck, hållning, kroppsspråk, mimik, pauser, översättbara ljudutstötningar och skratt etc.

4.2 Urval

Eftersom jag vill fokusera på de goda exemplen av iup valde jag en skola där man har många års erfarenhet av arbete med iup. En skola där man redan långt innan det blev lagstiftat 2006 hade den individuella utvecklingsplanen som skolans stora profil. När jag valde lärare som jag ville intervjuar var viktiga faktorer hur länge de hade arbetat med iupn, att de jobbat heltid, varit klassföreståndare och mentorer. Jag undersökte då om det fanns personal på skolan enligt kriterierna och framför allt de som hade arbetat med iupn innan lagstiftningen, gärna två till tre år innan. Jag valde ut sex personer varav tre är män och tre är kvinnor. Jag valde sex personer för att det är rimligt för storleken av arbetet. Eftersom intervjuarbetet är tidkrävande måste jag hålla antalet intervjuade nere vilket även Bell hävdar: ”Därför har man under ett kortare projekt inte utrymme för mer än ett fåtal intervjuer.” (2009:158) Jag valde den individuella utvecklingsplanen som ämne till mitt examensarbete därför att jag själv har arbetat på en skola med iup som profil redan innan det blev lagstiftat.

4.3 Genomförande

Jag började med att skriva en ansökan till skolan om tillstånd att få genomföra intervjuer med några av personalen om mitt valda ämne däri jag förklarade skolans och pedagogernas rättigheter enligt Vetenskapsrådet (2010-10-22) forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning. Jag skrev sedan formella inbjudningar till de sex utvalda pedagogerna. I dessa utskick informerade jag också om Vetenskapsrådets (2010-10-22) fyra etiska principer om informations-, samtyckes-, konfidentialitets- och nyttjandekravet. Jag inväntade svar. En av sex tackade nej till intervjun, en kvinna. Så då fick jag ta beslut om vilken av de övriga kvinnliga pedagogerna som passade enligt mina kriterier ovan. Jag skickade en formell inbjudan

till henne och hon ville mycket gärna vara med i mitt arbete med gestaltningen av den goda iupn. När jag hade fått ihop mina sex intressenter bokade vi in möten för intervju. Hela denna process tog ca två veckor. Fyra av sex intervjuer var på skolan dagtid i ett avskilt litet samtalsrum med bekväma stolar och ett runt bord. Rummet hade vita väggar och ett stort högt fönster med utsikt ut mot lummiga träd. Den femte intervjun var hemma i respondentens villa i köket på morgonen och den sista var hemma hos mig i mitt vardagsrum på kvällen.

Intervjun försökte jag göra som ett samtal där jag ställde öppna frågor där den som blev intervjuad fick resonera fritt. Jag försökte vara så tyst som möjligt så att den intervjuade skulle känna att den kunde resonera färdigt kring de olika frågorna. För att inte tappa tråden hade jag samlat mina frågor på ett linjerat papper framför mig. Jag har använt mina intervjuer som en bas till mitt examensarbete och jag har först bearbetat dessa innan jag utformat andra delar av arbetet.

Frågorna som jag utformade för att hålla samtalet igång har lett till att jag utarbetat åtta teman. Bakomliggande frågeställningar är: Vad är en iup för dig? Hur arbetar du med iupn? Vilken betydelse har iupn som instrument för dig som pedagog, för eleven, för hemmet och för lärandet? Vilka är möjligheterna med iupn? Vilka är begränsningarna med iupn? Hur blir iupn ett levande dokument? En iup ska vara framåtsyftande, vad betyder det för dig? Hur stöttar skolan dig i arbetet med iupn?

4.4 Bearbetning

Jag spelade in varje intervju med programmet Röstmemon i min iPhone som jag direkt efter varje intervju synkroniserade med min MacBook så att de sparades i iTunes. Väl sparade i iTunes raderade jag inspelningarna i min iPhone. Varje intervju varade i ca 30 till 40 minuter. Det tog ca tre till fyra timmar att skriva ut en intervju. När jag skrev ut intervjuerna såg jag till att ta bort namn på personer och skola och begrepp som kan leda till organisationen ifråga. Sedan gjorde jag så att varje intervju fick var sin färg. Jag printade ut dem för att sedan klippa i sär dem och lägga dem i mappar med åtta olika teman. Jag skrev ut den tematiska kategoriseringen i resultatavsnittet och knöt det till citat från intervjuerna. När det sedan var dags för analysen gjorde jag digitala anteckningar där jag tittade på varje tema och delade upp det för att urskilja likheter och skillnader. Jag letade också upp en gemensam faktor som jag ville lägga mer fokus på. Jag sammanställde dessa och tolkade dem teoretiskt med litteraturen som jag presenterar i litteraturgenomgången.

4.5 Tillförlitlighet

Med tanke på hur få personer som blir intervjuade i detta arbete är risken för missvisande svar ganska stor. Bell menar på att om man bara är en intervjuare som ”sköter alla samtal kan en sådan snedvridning förbli omedveten.” (2009:167) Detta kan ju senare göra det svårt att analysera materialet på ett rättvist sätt. Att intervjuaren kan ställa omedvetet ledande frågor som då oavsiktligt kan påverka svaren är ett tillförlitlighetsproblem, ett annat är kategoriseringen av svaren och ett tredje är utskriftsfasen enligt Kvale. (1997:213) Jag är medveten om detta men min ambition är att fånga den intervjuades svar i stunden och försöka få fram de bästa resonemangen som stämmer överens med teorin. I min tematisering tar jag även upp åtta olika aspekter utformade utifrån intervjufrågorna men dessa har jag också lutat mot teorin för att det ska bli logiskt. Hållbarheten och logiken skriver Kvale om i avsnittet *Valideringen i sju stadier*. (1997:214) Tanken att hela tiden kunna knyta det kvalitativa materialet uppdelat i olika tematiseringar till teorin gör argumenten mer välgrundade.

Det faktum att jag kände dem som jag intervjuade, vad spelade det för roll när jag bjöd in dem? Finns det kanske en möjlighet att någon tackade ja fast att de egentligen inte ville just för att vi redan känner varandra? Att vi känner varandra, hur påverkade det intervjun? Kanske har den intervjuade större benägenhet att öppna sig vilket kan ses som en fördel. Nackdelar med att det blir komplicerat att man kanske utelämnar saker som man tar för givet att båda känner till. Det är kanske inte helt oproblematiskt att jag har en social relation till de tillfrågade.

4.6 Etiska aspekter

När jag bad om tillåtelse att få intervju några lärare på skolan och skickade ut mina formella inbjudningar till intervju, beskrev jag för dem att jag var insatt i de etiska grundprinciperna som Vetenskapsrådet (2010-10-22) har utformat inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning. Det finns fyra grundläggande individskyddskrav. Informations-, samtyckes-, konfidentialitets- och nyttjandekravet. Det betyder kortfattat att jag ska informera dem om intervjuens syfte, att de gör detta på frivillig basis, dvs. att de har rätt att bestämma om de vill vara med, att de deltar anonymt samt att de har rätt att avbryta intervjun när de vill utan några som helst negativa följder. Informationen som samlas in förvaras på ett sådant sätt att inte obehöriga kan ta del av den och jag har så klart tystnadsplikt. Jag informerade också om att jag i mitt författande skulle göra allt

jag kunde för att försvåra för utomstående att identifiera enskilda individer, grupper eller organisationer. Jag påpekade även att intervjun skulle spelas in så att jag kunde skriva ner den, analysera den och tolka den. Vårt möte kunde ses mer som ett samtal där jag ställde några öppna frågor där de fick resonera fritt i ögonblicket. Deras ord är viktigare än statistik och forskning.

5. Resultat

Jag kommer här att presentera mina intervjuer. Jag har utstakat åtta olika övergripande teman som jag fått fram genom mina samtal med dem jag har intervjuat. Dessa har jag även redogjort för i metodavsnittet. Efter presentationen analyserar jag resultatet genom att redogöra vad som var gemensamt i intervjuerna, vad som skiljde sig åt och om hur hela skolan hela tiden genomsyras av iupn. Samtidigt tolkar jag analysen teoretiskt genom att koppla den till litteraturgenomgången.

Först presenterar jag här delar av resultatet genom mina teman.

5.1 Beskrivningen av den individuella utvecklingsplanen

De intervjuade beskriver iupn som en plan som ska leda till någonting, man kan se den som en kompass, en riktningsskylt. En beskrivning av hela elevens skolgång, där elev, förälder och mentor ha möjlighet att påverka. En plan för hela läsåret där det går att utläsa vad eleven ska fokusera på och som fortlöpande revideras. Att det är en påverkbar trepartsplan pratar en av de intervjuade om: ”För mig är en bra iup hela elevens skolgång, där har de möjlighet, som förälder och elev, att påverka sin skolgång, där hittar man elevens styrkor och svagheter, och så använder man styrkorna för att förbättra svagheterna.” En effektiv iup bör ligga så nära eleven som möjligt och på ett nyttigt och vettigt sätt vara ett kliv utmaningsmässigt. Den innehåller mål och handlingar som innebär en utveckling för eleven. Eleven ska äga den, en utvecklingsplan som eleven till stor del har skapat helt själv, kanske med stöd av föräldrarna och framför allt med mentorn som bollplank. Just att iupn ska vara något som eleven själv skapat och känner iver att använda sig av, berättas det här målande om: ”Den ska ägas av eleven. Eleven ska gilla att plocka upp sin iup. Och liksom: Yes!” Den är till för eleven men pedagogen kan också använda den som stöd.

För att kunna göra en iup behövs först en pedagogisk kartläggning av eleven som oftast görs genom en nulägesbeskrivning där man lyfter elevens styrkor och svagheter.

Kartläggningen ligger som grund för skapandet av iupn där man använder styrkorna för att förbättra svagheterna. Även eleven själv och föräldrarna har mycket att berätta och till det har även pedagogen gjort en hel del iakttagelser.

Iupn består av tre eller fyra delar beroende på hur man ser den. De intervjuade pratar om personlig utveckling, studieteknik och kunskapsutveckling som de tre viktigaste delarna. Majoriteten nämner även gemenskap, alltså förhållningssättet till sig själv,

andra, gruppen och sin skola. Men de tre förstnämnda bör vara med för att iupn inte ska halta. De beskriver den personliga utvecklingen som viktigt för att elevens ska lära sig. Att exempelvis våga bryta med kompisar, sätta sig själv och jobba är att nå kunskapsutveckling genom personlig utveckling. Om eleven lär sig studieteknik och blir medveten om hur den lär, på vilket sätt, var den lär sig bäst, ensam eller i grupp, i tystnad eller i en omgivning med hög aktivitet ljudmässigt, olika belysning, ett speciellt material, etc, kommer kunskapsutvecklingen automatiskt förbättras. De är nästan alla rörande överens om att den personliga utvecklingen och medvetenheten om hur man lär sig bäst är grunden för att få en bra kunskapsutveckling. En berättar: ”Jag tänker ju att om kunskapsutvecklingen ska kunna ske så måste medvetenheten om studieteknik och personlig utveckling vara högt utvecklade. Jag är kanske lite udda som lärare som sätter personlig utveckling hos eleverna högre än mitt eget ämne. Utan den personliga utvecklingen kommer inget hända i alla fall.”

5.2 Arbetet med den individuella utvecklingsplanen

Att vara väl förberedd som pedagog underlättar stora delar av arbetet med iupn. Arbetet startar en tid innan utvecklingssamtalet. En god iup är inte något man bara rafsar ihop utan det tar tid att förbereda sig och en pedagog beskriver det så här: ”Ofta är det så, det startar egentligen en liten bit före utvecklingssamtalet, jag pratade om det här att förberedelserna är viktiga och man börjar ju alltså en bit innan. All tid man kan observera eleven innan och få tankar och idéer så jag brukar ha ett litet block med varje elev per sida, (...) anteckningar på saker som jag sett, det kan ju vara allt från förmåga att koncentrera sig eller entusiasm för ett visst ämne, eller kanske riktigt duktig på någonting, det är ju jättekul att placera in det också.” Eleven i sig behöver man som pedagog inte förbereda särskilt mycket för att inte riskera att styra dem för mycket. Tanken är att elevens ska styra iupn själv så mycket det bara går. En bra början är att lära känna eleven grundligt, fördelen på just den här skolan är att pedagogerna umgås med eleverna hela dagen. I processen att lära känna eleverna kan man även kartlägga dem på olika sätt genom observationer, föra anteckningar, ha olika diagnoser, de kan göra personlighetsprofiler och lärstilstester och framför allt ha samtal. Förarbetet med eleven genom samtal och kartläggning påpekas bland annat så här: ”Man börjar med att lära känna eleven jättebra, kartlägga dem på olika sätt genom observationer, diagnoser om det behövs men det finns ju mängder av sätt, men samtal är det bästa sättet att lära känna en elev.”

Som ämnespedagog är det viktigt att lära känna strävans- och uppnåendemål ordentligt och anpassa sin undervisning till målen. Man arbetar med att "(...) lära känna målen, uppnåendemål, strävansmål väldigt väl och utveckla sin undervisning utifrån de målen. Lära sig mycket om olika lärstilar, olika sätt man kan... metoder som man kan ta sig an en uppgift." När de intervjuade arbetar med iupn lägger de vikt på produktionen av smarta mål och handlingar som är specifika, mätbara, accepterade, realistiska och tidsbegränsade. Planen ska vara enkel och lätt att förstå, i princip så enkel att man bara behöver utbyta blickar nämner en: "Den bästa iup är den som är så enkel att man kommer ihåg bara när man ser eleven. Alltså att det inte är så att man krystar fram konstiga grejor som de ska göra. Utan att det faktiskt är så att när jag ser eleven X och då så tänker jag, ja ha, så att jag kan ställa en fråga direkt." Att göra individuella lösningar beror på hur eleven är, alla har samma mål men vägen dit kan vara annorlunda. För att en iup ska fungera väl på utvecklingsmötet krävs det ett bra samarbete i lärarlaget så att man som mentor får rätt del av iupn av rätt personer. Eleverna på skolan får inte någon speciell träning i att skapa iup utan de växer in i det, de skolas in i det genom andra elever, mentorn och klassföreståndaren. På skolan finns redan en anda men så klart om det kommer nya elever som inte är vana vid iup-arbete så stöttar pedagogerna eleven de första gångerna. När iupn väl är skapad checkar mentorn av, uppmuntrar, berömmar och visar att den bryr sig om eleven och dess iup. När mentorn märker att ett mål är uppnått då har man ett mini iup-samtal, kanske på en morgon- eller eftermiddagssamling. Frågan blir då om eleven vill ha en utmaning till eller den är nöjd ett tag. I de flesta fall när en elev uppnått ett mål vill den faktiskt göra något mer.

5.3 Möjligheterna med den individuella utvecklingsplanen

Iupn gör att eleverna får en större möjlighet att styra sin egen utveckling samt att de kan tydligt se utvecklingen som sker. Det blir väldigt tydligt för alla parter var utvecklingen sker. Möjligheterna är att eleverna blir medvetna om sig själva och sina svagheter och styrkor. I iupn kan man lyfta eleven i dess styrkor. Man kan stärka en svaghet genom styrkorna. Fördelar med iupn är att man kan påverka eleverna att bli medvetna elever, ansvarstagande, göra medvetna val, de kan vara med att påverka sin framtid, de vågar ta kontakt, bli kritiska, självgående individer som pratar om sig själva och är stolta över sig själva. Genom iupn blir arbetet än mer individualiserat på det sättet att man kan nå

samma mål på olika sätt och att handlingarna för att nå målen utgår från dem själva. En intervjuad uttrycker det så här: ”(...)jag tycker att det är viktigt att den är det kan finnas en grund en bas att stå på tex i matte, men att man ska vara noga med att göra individuella lösningar hur de ska nå målen beroende på vilken elev det är.” I iupn kan man fokusera på den personliga utvecklingen och medvetenheten om hur man lär sig bäst. Kunskapsutvecklingen kommer ändå att komma i fokus hur vi än gör. Det positiva med iupn är kontrollen på vad det handlar om och vad man ska utveckla och det skapar i sig en trygghet för såväl elever, pedagoger och föräldrar. Man kan med iupn stämma av vad som har förändrats, man kan gå tillbaka och kontrollera vad som har skrivits. Fördelen för eleven här är att den får känslan av att den faktiskt klarar av saker, känslan av att lyckas, som den både kan upptäcka själv men även som mentorn kan påtala vid utvärdering. Genom iupn och därmed utvecklingssamtalet får man bättre kontakt med föräldrarna vilket är positivt för att öka förståelsen och tydligheten mellan alla parter. I detta möte ser förhoppningsvis alla värdet av iupn. På utvecklingssamtalet står eleven i centrum. Som pedagog får man genom iupn bättre kännedom om varje elev och tvingas ur en positiv synvinkel göra mer för eleven och konkret visa hur arbetet har gått och vad man har tänkt göra under året och att utvärdera.

5.4 Begränsningarna med den individuella utvecklingsplanen

Begränsningar kan vara tiden och att hålla iupn levande. Om man skapar en välfungerande iup och ingen plockar fram och tittar på den förrän vid nästa utvecklingssamtal är det bortkastad energi. Den är tidskrävande för att först och främst ska utvecklingssamtalet förberedas på något sätt av pedagogen, av eleven och föräldrarna. Det förberedande arbetet används under själva utvecklingssamtalet och när iupn skapas. Därefter görs veckoplaneringar och utvärderingar varje vecka. Som pedagog måste man lägga ner mycket tid på att förbereda ett varierat utbud av uppgifter där eleven kan jobba mot sina mål på olika sätt. Frågan blir ofta när man ska ha tid att sätta sig ner och prata enskilt med varje elev.

Om man inte känner eleven så bra, eller eleven har svårt att uttrycka vad den tycker och tänker kan det vara en begränsning. Då är det svårt att få fram den självklara iupn och det blir istället krystat. Det kan leda till att man varje år skriver samma mål och då känner inte eleven att den lyckades.

Andra problem som exempelvis kan uppstå är att eleven inte är delaktig i processen, att man som pedagog inte får med sig eleven, att eleven inte ser värdet i den, att eleven inte äger sin iup, alltför pedagogstyrda mål och handlingar, oengagerade föräldrar och skillnader i kunskapssyn. Ett vanligt fenomen resonerar en av de utfrågade är att "(...) eleven kanske inte alltid äger sin iup utan att det är pedagogerna själva som säger så här varsågod så här ska du jobba och så är det inte elevernas ord utan det är vuxnas ord och då blir det inte bra!"

En iup kan bli för målfokuserad och då glöms processen, människan i utveckling, bort samtidigt som pedagoger ibland kan ha problem att sätta mål till självgående elever och utmana dem.

Vid utvecklingssamtalet kan det hända att alla inte har färdiga iuper i varje ämne. Då kan det bli svårt för mentorn att hjälpa till att sätta upp mål eftersom den inte är insatt i alla olika ämnes mål. Ansvarstagandet att få iupn skriven med mål och handlingar i de olika ämnena varierar eftersom alla pedagoger inte engagerar sig lika mycket i iupn. Alltså kan samarbetet vara en nackdel. Samarbetet måste vara tydligt.

En nackdel kan vara att man som pedagog fokuserar för mycket på att göra en bra iup och få med föräldrarna på det och få dem till "nöjda kunder" så att man tappar fokus helt på eleven. Eleven är den som ska stå i centrum i en iup.

5.5 Betydelsen av den individuella utvecklingsplanen som ett verktyg

När pedagogen har eleven framför sig har iupn enormt stor betydelse och kanske ännu viktigare när eleven inte är framför pedagogen för att andra ska kunna följa mentorns tankar i elevens iup. Den är viktig för en god överlämning, den säkerställer elevens utveckling även om eleven byter årskurs, skola eller mentor. Ser man den som elevens skolgång blir den ett otroligt betydelsefullt redskap. Det enda redskapet eleven behöver i sin planering. För pedagogen blir det lättare att individanpassa undervisningen utifrån elevens behov och intressen. Har pedagogen en gång tänkt efter ordentligt vad eleven behöver under utvecklingssamtalet så behöver man bara titta på iupn för att lätt anpassa och förändra uppgifter och upplägg för eleven. Iupn är också en överenskommelse mellan pedagogen, eleven och föräldern. Det är lättare för pedagogen att ställa krav om eleven eller föräldern inte tar sitt ansvar och tvärt om. Arbetet med iupn fördjupar relationen till varje elev, kontakten blir på ett annat plan med mer tillit i både rollen som ämnespedagog och som mentor.

Betydelsen för eleven varierar, vissa kan kanske tycka att den är värdelös andra kan tycka att den är mycket bra och är stolta över den. För eleven handlar det om förståelse och sitt sätt att lära sig. Gällande iupn kan det vara så att eleven inte lär sig på det sättet med den typen av planering. Vissa ser den som en planering, en trygghet och en struktur medan andra ignorerar den totalt. Det blir lättare för eleven att få en överblick över sin utveckling och enklare att påverka sin fortsatta utveckling. En lyckad iup har en stor betydelse för eleven eftersom det märks i det vardagliga arbetet, eleven lyckas bättre. För hemmet har iupn minst betydelse. En önskan är att iupn och planeringsboken hade fått ett större värde eftersom föräldrarna tydligt kan se och följa elevens utveckling. De föräldrar som engagerar sig och kommenterar elevens utvärderingar och pedagogens kommentarer i planeringsboken varje vecka kan verkligen följa med vad som händer i skolan. För hemmet handlar det mer om att skolan har koll på eleven och vet vad den behöver.

Om iup ska ha någon betydelse för lärandet beror det på hur man jobbar med den. Det viktigaste är att den ger en struktur, ramar och en trygghet där pedagogen hjälper eleverna att nå målen och dit de vill i livet och att eleverna alltid sätts på bordet. Iupn är ett redskap där man som pedagog kan titta på eleven ur olika synvinklar och utifrån styrkor och svagheter kan coacha dem till högre nivåer. Genom vända och vrida på eleven med sinnrik coachning och att få eleven att se vikten av iupn som verktyg då kan det hända riktigt mycket i kunskapsutvecklingen menar en av respondenterna: ”Om man använder iup och tittar från olika håll då tror jag att den är viktig för lärandet för att jag som pedagog blir då medveten om elevens svagheter och styrkor och kan arbeta utifrån dem, så att jag kan handleda på bästa sätt.” Med engagerade elever, föräldrar och pedagoger där man jobbar med att lyfta utvecklingen, stötta och berömma blir det ett fantastiskt verktyg.

5.6 Den framåtsyftande individuella utvecklingsplanen

Iupn är plan där man får tänka sig en processororienterad utveckling för eleven och iupn gör processen synlig för eleven där eleven kan utläsa här börjar du och hit ska du.

Eleven ser också att den tar sig dit genom små steg. Det kan vara inom en vecka, det kan vara inom en termin eller innan den slutar nian. En plan där eleven vet att den får handledning och att i denna planen fokuserar man på det positiva. Det är lättare att komma framåt om man har rätt uppsatta mål med kreativa handlingar. Eleverna får

snabbt lära sig att jobba efter SMART¹. Har det gjorts en grundlig nulägesbeskrivning och kartläggning för eleven är det tydligare för alla parter varifrån startskottet går och vart man bör ta sig och vilka områden man behöver utveckla. Ett utvecklingssamtal är även framåtsyftande när man pratar om elevens möjlighet att nå högre och öppnar upp ögonen för att det finns fler mål. Som att man inte nöjer sig med till exempel godkänt utan frågar sig vad man kan göra mera.

Iupn är ett framåtsyftande dokument i positiv anda men ändå är det enkelt att haka upp sig på problemen. Tanken med iupn är att släppa det som inte funkar och ta nya vägar. Det är lätt att ställa sig frågor som: Varför blev det ett problem? Vad kommer det här av? Vad var det för orsak? Det är enkelt att trilla dit och börja analysera och det tar tid. Med iupn som verktyg är idén att man ska lägga sin tid och energi på att försöka gå framåt och fråga sig vad kan man göra istället och vad ska man göra bättre? Iupn ska handla om vad som händer nu och ett tag framåt. På frågan hur en framåtsyftande plan är svarade en av de intervjuade: ”Inte bara framåtsyftande utan också ha en positiv anda. Jag försöker t ex att undvika ordet INTE och istället fokusera på det som ska göras. Se framåt istället för att gräma sig över det som inte har varit bra.”

5.7 Den individuella utvecklingsplanen som ett levande dokument

De intervjuade berättar att skolan de arbetar på har en lång så kallad företagstradition att använda sig av iupn och att ha en slagkraftig handlingsplan för såväl pedagoger som elever. Utvecklingssamtalet ser man till att lägga tidigt på terminen gärna några veckor innan höstlovet och där går man igenom den stora års-iupn som är förberedd genom nulägesbeskrivningar och pedagogiska kartläggningar som görs under de första sex veckorna av terminen, en sorts inskolningsperiod för eleven. Alla på skolan får en planeringsbok i vilken man har sin handlingsplan. Däri bryter man sedan ner sina mål i perioder på sex veckor. Därefter gör man mindre delmål för varje vecka. Eleven sätter upp mål för veckan från sin iup och tänker på det i undervisningen. Det kan vara kunskapsutveckling, personlig utveckling, studietekniksutveckling och förhållningssätt till sig själv och andra. För att sedan göra den extra levande använder skolan sig av sina morgonsamlingar och eftermiddagssamlingar för utvärdering av målen. Ett svar på hur

---

¹ SMART är ett verktyg för att skriva smarta mål och är en förkortning av specifikt, mätbart, accepterat, realistiskt och tidsbegränsat.

man håller en iup levande är genom ”utvärdering, feed back, tillsammans pedagog elev i första hand, uppdatera den, revidera den kanske, skriva ny, stryka och ändra i, att visa eleven att nu har du gjort det här, nu kan vi kryssa, nu kan vi stryka och visa på en utveckling.” Vissa behöver mer handledning och påminnelser och då är det viktigt att man som pedagog skapar tid att sitta ner med eleven och andra som äger sin iup och är självgående utvärderar automatiskt. I slutet på varje vecka reflekterar man i planeringsboken hur veckan har gått.

Iupn revideras i slutet på januari och i början av februari. När det är dags att revidera iupn behöver inte föräldrarna vara med. Man kan sitta i mindre grupper där eleverna bollar målen med varandra och vilka handlingar de gjort. De diskuterar i gruppen och ställer frågor som har du uppnått detta; tycker du att du har utvecklats; på vilket sätt och hur vill du gå vidare. Att elever kommer med input till varandra i mindre grupper har setts som ett lyckat tillvägagångssätt. I vissa fall när en elev inte ser värdet i en iup kan man ha enskilda samtal. Samtalet är viktigare än utvärderingen i fall där eleven inte äger sin iup.

5.8 Stöttning för pedagogen i arbetet med den individuella utvecklingsplanen

Som ny pedagog får man inom skolan alltid en mentor gällande iup-arbetet där man pratar om vad man behöver tänka på inför utvecklingssamtalet, olika strukturer som ska vara med, när man ska ha utvecklingssamtalet, skrivandet av iupn och hur det läggs upp. Vissa saker ska skrivas ut och skickas hem, sedan kan det vara bra med tips om hur man bäst bokar tid med föräldrarna och vad man behöver tänka på. En mentor beskriver stöttning till nya pedagoger så här: ”Alltså då går jag igenom alla strukturer som ska vara med. Så här gör du med de nya eleverna, du printar ut det här och skickar det i det här kuvertet, och du printar ut ämnesdokumentation (...).” Stöttning hittar man även i arbetslaget. Där diskuterar man och ifrågasätter iupn och ibland varandra på arbetslagsmötena. Innan det var lagstiftat hade koncernen egna utbildningar men sedan det finns dokumentation, råd och kommentarer från Skolverket har man använt det först och främst för att jämföra redan befintliga mallar, material och tillvägagångssätt så att de stämmer överens. Det finns rutiner för skolan hur man brukar gå tillväga. Innan man skriver iupn med eleven gör eleven sin nulägesbeskrivning själv, sedan skickar skolan hem en nulägesbeskrivning och förslag till handlingsplan som föräldrarna får titta

igenom och fylla i. Även som pedagog kan man fylla i en nulägesbeskrivning om eleven för att ha något att luta sig tillbaka på.

6. Analys med teoretisk tolkning

I analysen fokuserar jag på att se på vad som är gemensamt med intervjuerna, om där finns några skillnader och att iupn egentligen är så mycket mer än bara ett dokument som endast används till utvecklingssamtalet.

6.1 Gemensamt

De gemensamma nämnarna som dök upp under intervjuerna var saker som rutiner innan utvecklingssamtalet, elevernas inskolningsperiod i iupn, planeringsboken, nulägesanalysen, den pedagogiska kartläggningen och iupns indelning. Dysthe (2005:107), Strandberg (2009:65), Tankesmedjan (2007:63) och Moreau (2007:37) visar också på hur avgörande förberedelsen är för att iupn ska fungera för eleven och att man bör lägga mycket tid på det. Att lära sig att använda sig av en planeringsbok utvecklas även i *Iup och utvecklingssamtal i praktiken*. (2007:41) Just den här skolan har som rutin att lägga sina utvecklingssamtal tidigare än normalt gärna 2-3 veckor innan höstlovet därför att det är viktigt att så tidigt som möjligt komma i gång med den levande och framåtsyftande individuella utvecklingsplanen. De har också schemalagd tid för förmiddags- och eftermiddagssamlingar där man kan arbeta enormt mycket med den goda iupn, förhållningssätt till varandra och kulturen på skolan. Öqvist (2008:167) påpekar att man måste effektivisera tidsanvändningen för kartläggningen av elever och iup-arbetet. Det måste få lov att ta mer plats.

Alla pedagoger försöker också att lyfta det goda i iupn, att få eleven att se värdet i den och att den är ett demokratiskt instrument där eleven får vara med och bestämma över sin egen skolgång. Tankesmedjan (2007:63) lyfter också inflytandet över det egna lärandet. I Skolverkets (2008:11 och 13) allmänna råd och kommentarer ses detta som ett av de viktigaste syftena med iupn.

Tydliga likheter på lärarnivå är mentorsarbetet med nya pedagoger och arbetslagsdiskussionerna. Strandberg (2009:28-29) påpekar vikten av stödet från och den fortlöpande dialogen i arbetslaget.

Eftersom pedagogen spenderar mycket tid ute i verksamheten med eleven kan den enklare bygga tillitsfulla relationer vilket också möjliggör ständigt pågående arbete med utvärderingar och revideringar. Strandberg (2009:33 och 44) pratar om att en god iup ska ”röra om i grytan” och vara ”ett ständig pågående samtal”, ”där vi hela tiden får

ställa frågor, röra vid, rucka på, vrida och vända, ta bort och lägga till i de system vi verkar i, blir nya steg möjliga.” Att man många gånger har lyckade treparts- och gruppsamtal i arbetet med iupn, utvärderingar och revideringar tydliggör det sociokulturella perspektivet på lärandet vilket Strandberg (2009:18) teoretiskt också utgår ifrån. Skolverket (2008:11) kommenterar också att ”utveckling och lärande sker till stor del i samspel och kommunikation med andra.”

Att samtalet nästintill är viktigare än iupn var alla överens om. Man kan ju se det på två sätt, att man skapar iup efter samtal eller att man skapar iup under samtal. Men med närmre eftertanke så kan man knappt skapa en iup utan att ha lärt känna eleven genom samtal innan. Att bygga en relation är det stora och iupn är endast ett papper som man kan titta på för att hitta rätt, berättar de, och lägger till att det dagliga mötet och umgänget med eleven ger mycket mer än vad man tror, dvs. den öppna dialogen när pedagogen ser och talar med eleven. Detta utvecklar också Pihlgren (2007:18), att hitta förståelse genom samspel och samtal. Intervjupersonerna berättar att viktiga aspekter är att pedagogen tittar eleven i ögonen, tilltalar den vid namn och säger god morgon, tack för idag, att pedagogen frågar hur är det, hur mår du, hur är läget, vad gör du, osv. är att arbeta med eleven. På så sätt, menar de, vet eleven att pedagogen ska göra allt för att hjälpa eleven att förstå målen. Pedagogen vet vilka handlingar eleven ska göra för att nå målen och eleven vet att pedagogen är där för just eleven. Pedagogen bryr sig om eleven och eleven vet att pedagogen vill dess bästa. Pedagogen vill att eleven ska framåt och eleven vet att pedagogen vill att den ska utveckla sina förmågor. De tror på att samtalet gör att eleven vet att det finns ett genuint intresse hos pedagogen att få eleven att lyckas. Så fort pedagogerna vet att en elev har uppnått ett mål pratar man om det, man lyfter det, man vet vad som står i elevens individuella utvecklingsplan och berättar det och frågar hur det har gått och att eleven då kan stryka det målet och eleven kan säga att den har faktiskt levt upp till detta och eleven får samtidigt bekräftelse och beröm.

De jobbar hårt med att få eleverna att förstå strävans- och uppnåendemål och färdigheten att sätta SMARTA mål och handlingar. Alla elever har samma mål men får möjligheten att ta olika vägar dit genom iupn. Specifika mål pratar även Strandberg (2009:33) om. Alla är överens om att skolan och iupn skapar stolta elever mycket därför att man pratar mycket om personligt ansvar, hur man är som person och att eleven hela tiden får feed back på sitt bemötande mot andra människor och hela skolans sätt att arbeta med kulturen kopplat till iupn med personlig utveckling. I Tankesmedjans

(2007:72) rapport om iupn lyfts den stora potentialen till ökad självkänsla. Mina intervjuade menar att med iupn påverkar man eleverna att bli medvetna elever, de kan göra medvetna val, de kan vara med att påverka sin framtid, de vågar ta kontakt, bli kritiska, självgående individer som pratar om sig själva med en känsla av de faktiskt duger. Tankesmedjan (2007:66) tar även upp att iupn bygger på ett förhållande av ”en självständig, fri och flexibel individ som har förmågan att reflektera, göra kritiska bedömningar, se risker och möjligheter samt göra val. Individen förväntas förändra sig i sin takt, på sitt eget sätt i ett livslångt lärande.”

6.2 Skillnader mellan pedagogerna

Alla pedagoger är olika och därför går olika pedagoger olika djupt in i olika delar av iupn. Ska man använda färdiga mallar eller inte? Tendensen med mallar och blanketter ifrågasätter även Tankesmedjan. (2007:68) Det är viktigt att vara förberedd som pedagog men hur viktig är egentligen elevens förberedelse, frågar någon av de intervjuade sig. Vissa menar att det förtar spontaniteten hos elevens eget skapande av iup med mål och handlingar. Det ultimata enligt vissa är att den är självgående, att eleven skapar allt själv utan inblandning av pedagogen.

Det uppkom en del diskussioner kring iupn betydelse för hemmet. Majoriteten ansåg att iupn inte har så stor betydelse för hemmet även om det hade varit önskvärt. De menade att föräldrar oftast litar alldeles för mycket på att pedagogerna vet vad deras barn behöver. Studier däremot påvisar motsatsen att det faktiskt har ökat hemmets förståelse för skolans kunskapsuppdrag, enligt Öqvist. (2008:166)

Hos några av de intervjuade belystes frågan om samsynen. Det är viktigt att man har en ständig dialog i arbetslaget och med ledningen om hur rutinerna runt iupn läggs upp så att alla är på samma bana. Det kan bli ett problem om eleverna inte får höra samma sak av alla pedagoger gällande iup och om man på ett utvecklingssamtal sitter och pratar om ämnen där eleven inte fått någon uppdaterad status i ämnet. Zetterström (2006:30) pratar mycket om skolutveckling och att det ligger i organisationens intresse att samarbeta kring uppdraget så att vi inte hindrar eleverna från att uppnå sina mål. Nu är iupn lagstiftad men med tanke på att alla elever har olika lärstilar så kan ju idén med iupn omöjligtvis passa alla även om den är god. Alla kanske inte heller vill ha ett dokument som alla kan se eftersom iupn följer offentlighetsprincipen. Har föräldrar och

elever rätten att motsätta sig iupns existens, frågar sig Vallberg Roth och Öqvist. (2009:199 och 2008:167)

6.3 Allt i skolan är iup

Pedagogerna påpekar att en bra iup minskar arbetsbelastningen under året. Detta skriver också Tankesmedjan (2007:75) om att en välfungerande iup gör. Mina intervjuade berättar att allt är iup i skolan, inte bara på utvecklingssamtalet. Till utvecklingssamtalet kommer inte eleven för att få reda på hur den ligger till i de olika ämnena utan för att göra en plan med styrkor och svagheter som grund för målsättning och skapandet av handlingar. Pedagogerna pratar om att iupn individualiserar i de enskilda ämnena. En av utgångspunkterna för iupn enligt Skolverkets (2008:10) är att ”elevens lärare bör beskriva hur de nationella målen har konkretiserats i undervisningen.” Många av pedagogerna påpekade hur betydelsefullt det är att utveckla och tydliggöra sina ämnen och undervisning utefter målen. Enligt Tankesmedjan (2007:75) ska skolministern efter maktskiftet 2006 också ha klargjort ”att han gärna ville ha en iup för varje ämne.” Pedagogerna beskriver att om man ska kunna sätta upp mål och handlingar i olika ämnen och kunna individualisera lärolett undervisning måste det finnas uppgifter som möter mål och handlingar. Strävansmålen och uppnåendemålen påvisar inte hur mycket och vilken kunskap utan där står endast mål att sträva emot eller uppnå. Då påpekas det att det är väsentligt att det finns olika vägar och uppgifter som gör att man kan uppnå dessa mål. Detta är ett ganska tidskrävande arbete för varje lärare att sätta sig in i. Men har man väl skapat sitt batteri med övningar och uppgifter som är kopplade till målen då blir det också lättare att individualisera och minskar på så sätt planeringsarbetet under året. Alla pedagoger jag har intervjuat var mycket angelägna om att ett grundligt arbete gällande iup i varje ämne skulle bli bättre, för blir den det så underlättar det för eleven att göra en god iup och ökar chanserna att lyckas. Den goda iupn är hela undervisningen, hela utbildningen, hela skolan. Det är viktigt att hela tiden fråga sig hur man arbetar med eleverna för att de ska se att iupn är deras egen, att de har varit med och gjort den och att man har förtroende och tilltro till att de faktiskt kan driva sin egen läroprocess. Tilliten till eleven och att den klarar av att arbeta framåt poängterar även Tankesmedjan. (2007:63) Frågan är också hur man gör med föräldrar för att de ska förstå innebörden med den. För att utvidga iupn från att vara något som bara bearbetas

en gång per termin är det viktigt att integrera den i ämnena och undervisningen. Som arbetslag och skola måste man arbeta med att hitta och göra undervisning, övningar och uppgifter som är kopplade till läroplans-, uppnående- och strävansmål. Då blir det tydligare och enklare för eleven att uppnå sina mål och sätta nya.

7. Slutsats och diskussion

Det är tydligt att hela iup-arbetet genomsyras av det sociokulturella perspektivet som Strandberg (2009) också påpekar. Det är en process som vi genomgår tillsammans, eleven med andra elever, eleven med pedagogen, eleven med föräldrarna, eleven med pedagog och föräldrar, men hela tiden med eleven sig själv i fokus. Efter att ha fördjupat mig i iupn och bakomliggande reformer blir det tydligt att Vygotskijs teorier har stor betydelse här. Det syns också genom Dysthes (2005) ögon hur vi måste få elever att bli delaktiga för att det ska betyda något för dem och få mening. Samma sak gäller då iup-processen, det är inte en blankett man fyller i på ett utvecklingssamtal utan en levande individuell plan för eleven själv som den kan påverka i olika riktningar. Genom att dagligen arbeta med förståelsen för iupn, planera och bearbeta målen genom de utstakade handlingarna och göra utvärderingar blir det ett verktyg som eleverna äger och kan använda sig av i sin utveckling.

Frågan jag ställer mig här blir naturligtvis hur just den här skolan gör för att lyckas så bra. Jag bad en grupp pedagoger på skolan att berätta om hur ett framgångsrikt arbete med iupn kan gestalta sig och hur dessa resonerar om iupn. Jag kom fram till att det är några saker som är enormt avgörande för att öka möjligheterna i arbetet med den framgångsrika iupn. Eftersom tiden är en av de begränsningarna som beskrivs är det ju viktigt att en skola tar sig tid, kanske tom schemalägger mer tid åt att skapa relationer med eleven och därmed det framgångsrika arbetet med iupn. Den här skolan har i början av varje skolår en inskolningsperiod på fyra till sex veckor med fokus på förberedelsearbete med iupn genom nulägesbeskrivningar, pedagogiska kartläggningar, fördjupning i strävans och uppnåendemål, träning i målskrivning, passande handlingar och hur man planerar i planeringsboken m.m. Det är en sak. En annan är att skolan har schemalagda morgon- och eftermiddagssamlingar. Ett perfekt sätt att starta dagen på, alla blir sedda och man har här chansen att arbeta med iupns olika delar, veckoplanera, utvärdera och revidera. På eftermiddagssamlingen får man möjligheten att knyta ihop säcken, reflektera över dagen som gått och ännu en chans att utvärdera det man gjort tillsammans med mentorn. I slutet på varje vecka utvärderar man veckan som gått. En tredje anmärkningsvärd punkt är att skolan lägger sina utvecklingssamtal ganska tidigt på terminen för att man ska komma igång så fort som möjligt med sina mål för att skapa lust och mening med sin skolgång. Andra utvecklingssamtalen kallar man

utvärderingssamtal och det ligger i slutet av januari för åter igen komma igång så snabbt som möjligt för att eleven ska känna mening med målen som den har satt upp. Den fjärde punkten är att pedagogerna är med eleverna hela dagen vilket medför möjligheten att skapa personliga relationer. Alla får sin tid med en vuxen under dagen. Arbetar man så här aktivt med iupn blir den meningsfull, såsom Dysthe (2005) ser det, och ett enormt viktigt redskap för att möjliggöra och stärka lärandet. Läroplanens syn på lärande, som jag ser, tack vare Sandberg (2006 och 2009), har sitt ursprung i Vygotskijs tankar, blir på så sätt säkerställt genom iupn. Viktigt är ändå att påpeka att mitt resultat är kvalitativt och återspeglar endast den skolan och den grupp pedagoger jag intervjuade. Mitt resultat är alltså inte generaliserande.

Jag valde just den här skolan för att jag visste att de redan hade en välutvecklad kultur inom iupn. Tittar vi då på skolor i allmänhet så vet jag att många har kommit långt gällande iupn men av egna erfarenheter ute på olika vikariat hade jag gärna sett att man utvecklar hur man kan lösgöra mer tid till att bygga relationer och få igång en positiv miljö för iup-arbete.

Jag frågar mig varför det inte fanns mer kurser om iupn på lärarutbildningen. Den är ju så viktig. Kommer man ut som nyutexaminerad blir iupn som ett slag i ansiktet. Iup är inte heller något jag känner att jag kommit jättemycket i kontakt med på min VFT heller. Om vi har iup på utvecklingssamtalet, varför talas det då inte mer om iup i ämnet? Varför ser vi inte mer målbaserad/anpassad undervisning i skolan? Det känns som om undervisningen och innehållet i de olika ämnena fortfarande är ganska traditionella och att det handlar om hur mycket kunskap man hinner få in under en viss period, inte om att man uppnått ett mål. Jag tror att det är enormt viktigt att integrera de olika ämnena i iupn och konkretisera strävans- och uppnåendemålen. Därför skulle jag vilja ha mer forskning i ämnet både för lärarutbildningens skull och för att man ska slippa återuppfinna saker som redan finns. Måste alla lärare eller skolor göra sina egna målkonkretiseringar och sina egna matriser i alla ämnen? När vi nu har stora pedagogiska statliga myndigheter som Skolverket, kan inte den forskningen om iup-arbetet sponsras därigenom och på så sätt få fram ett basmaterial? Ämnena i skolan är trots allt inte så många.

Jag hoppas också att det inom kort kommer olika varianter på interaktiva digitala individuella utvecklingsplaner där alla parter kan ta del av det som har hänt, vad som sker, uppsatta framåtsyftande mål och handlingar m.m. med större möjlighet för

uppföljning, kommentarer och bekräftelse för att göra hela processen mer levande.

Referenser

- Bell, Judith, (2009). *Introduktion till forskningsmetodik*, Studentlitteratur, Lund.
- Dysthe, Olga, (2005). *Det flerstämmiga klassrummet*. Studentlitteratur, Lund.
- Grundskoleförordningen, <http://www.notisum.se/rnp/sls/lag/19941194.htm> (2010-10-19)
- Holmberg, Philip, (2007). Antologi. *Iup och utvecklingssamtal i praktiken*, (2007). Fortbildningsförlaget, Solna.
- Kvale, Steinar, (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*, Studentlitteratur, Lund.
- Moreau, Helena, (2007). Antologi. *Iup och utvecklingssamtal i praktiken*. Fortbildningsförlaget, Solna.
- Myndigheten för skolutveckling, (2008). *Vi lämnar till skolan det käraste vi har... Om samarbete med föräldrar – en relation som utmanar*. Öqvist mfl. Stockholm.
- Pihlgren, Ann S, (2007). Antologi. *Iup och utvecklingssamtal i praktiken*. Fortbildningsförlaget, Solna.
- Skolverket, (2008). *Allmänna råd och kommentarer. Den individuella utvecklingsplanen med skriftliga omdömen*. Pdf-fil, Stockholm.
- Strandberg, Leif, (2006). *Vygotskij i praktiken. Bland plugghästar och fusklappar*, Norstedts Akademiska förlag, Stockholm.
- Strandberg, Leif, (2009). *Bland mentorer, IUP och utvecklingszoner*, Norstedts Akademiska förlag, Stockholm.
- Tankesmedjan, (2007). *Rapporter från Tankesmedjan, Rapport 1, IUP, bedömning och betygssättning*. Malmö.
- Vallberg Roth, Ann-Christine (2009). *Styrning genom bedömning av barn*. EDUCARE, 2-3, 195-219 (artikel i ett temanummer om ”En gränsöverskridande skola - olika former av styrning och reglering i barndomen”).
- Vetenskapsrådet, (2010-10-22). Pdf-fil. www.vr.se *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*
- Wretman, Steve, (2007). Antologi. *Iup och utvecklingssamtal i praktiken*. Fortbildningsförlaget, Solna.
- Zetterström, Agneta, (2006). *Att arbeta med IUP*, Gleerups, Malmö.
- Zetterström, Agneta, (2006). *IUP och skolutveckling*, Gleerups, Malmö

